

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput I. Innocentius III. In Concilio (a) generali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

TITVLVS XLIV.

De custodia Eucharistiæ, Chrismatis, & aliorum Sacramentorum.

CAPUT I.

Innocentius III. In Concilio (a) generali.

STatuimus, ut in cunctis Ecclesiis Chrisma & Eucharistia sub fidei (b) custodia, clauibus adhibitis conseruentur, ne possit ad illa temeraria manus extendi ad aliqua horribilia, vel (c) nefaria exercenda. Si verò is, ad quem spectat custodia, ea incautè reliquerit, tribus (d) mensibus ab officio suspendatur: & si per eus incuriam aliquid nefandum inde contigerit, grauiori subiaceat ultioni.

NOTÆ.

1. (a) **G**enerali.] Lateranensi videlicet, can. 20. ubi reperitur textus hic, & in cap. 2. de baptismo, in 4. collect. de quo Concilio egi in cap. 1. de summa Trinit. & hujus canonis meminit Concilium Frising. celebratum anno 1440. can. 18. Item precipiendo mandamus, ut secundum constitutionem Lateranensis Concilii Eucharistia, & oleum sanctum sub fidei custodia, & reuerentia debita, clauibus adhibitis conseruentur, ne possit ad illa temeraria manus extendi ad aliqua horribilia, & nefaria exercenda.
- (b) **Fidei custodia.**] Sub sigillo, dicitur in cap. sanè, de celebrat. Missar. Consonat D. Franciscus episc. 13. ibi: *Utrum corpus Christi in loco pretioso ponatur, & consignetur.* Cujus obligationis ritum illustrat Cironius in notis ad textum in d. cap. sanè.
- (c) **Horribilia, vel nefaria.**] Fideles olim Chrismate utebantur pro medela in suis infirmitatibus: quem morem à Sanctis Patribus didicerunt; nam aliqui sancti viri, qui dono curationum diuinâ gratiâ præditi erant, ne sibi sanitatum solatia tribuerentur, sed diuinæ virtuti, ac beneficio, infirmos oleo per sacerdotem benedicto inungebant. Sic fecisse S. Hilarionem meminit in eius vita S. Hieronymus. Idem de Siméone Stylita refert Theodoretus, & de Aphatre Anachoreta. Etiam ejusmodi oleo Proculum Christianum curasse Severum Imperatorem, testis est Tertul. ad Scapulam, nec non Severus Sulpicius lib. 1. de vita S. Martini, & dialog. 2. cap. 2. insignia miracula refert ab ipso B. Martino facta olei benedicti perfusione super infirmos. Sic sanctam Genovefam ægrotos sanasse, energumenosque liberasse ab infestatione demonum, in ejus actis legimus: suaque ætate testatur Palladius fuisse complures Sanctos Abates, qui morbos oleo benedicto depellebant. Quare fideles pro medicina cœperunt uti chrismate: quem usum improbarunt Patres Concilii

Arelat. 6. can. 18. ibi: *Presbyteri sub sigillo custodiant chrisma, & nulli sub preterito medicina, vel cuiuslibet rei donare presument.* Mogunt. can. 27. ibi: *Presbyteri sub sigillo custodiant chrisma, & nulli sub preterito medicina, aut malefici donare inde presument.* Pontific. Rom. sub tit. de offic. quinta feria in Cena Domini, ibi: *Subest Episcopus presbyteris utente, ut iuxta canonum traditionem chrisma, & olea ab ipso Episcopo in ea die consecrata fideliter custodiant, & nulli sub preterito medicina, vel malefici tradere presument, alias honore priuentur.* Rationem reddit D. Cyprianus in serm. de unctioe chrisimali, ibi: *Non hac medendis corporibus est unctio instituta. Et sed virtus diuina potentius operatur.* Oleum verò non ab Episcopo, sed à presbytero benedictum, posse in usum medicinale laicis concedi, censuit Ecclesia, iuxta Innocentium I. episc. 1. Decret. cap. 18. ibi: *Oleo sancto posse uti non solum sacerdotes, sed etiam laicos in suis, vel suorum necessitatibus.* Cui sententiæ subscripserunt PP. Synodi Vormat. can. 72. ibi: *Sanè quoniam de hoc, sicuti de ceteris, consulere voluit dilectio tua, adiecit filius meus Cælestinus Diaconus in epistola sua, sic esse à tua dilectione positum illud, quod in B. Apostoli Jacobi epistola est conscriptum: Infirmitur quis in vobis, inducat presbyter, & orem super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: & suscitabit illum Dominus: & si in peccatis fuerit, dimittentur ei. Quod non est dubium, de fidelibus ægrotantibus accipi, vel intelligi debere, qui sancto oleo chris-matis perungi possunt, quod ab Episcopo consecratum non solum sacerdotibus, sed omnibus, ut Christianis licet in sua, aut suorum necessitate ad ungentium. Illustrant Beda in cap. 6. Marci, Schæucus fuscè in tract. de re unguentaria. Alii etiam ad alios longè deteriores usus, & maleficia licet ipso chrismate abutebantur, veluti ad sicro ipso chrismate abutebantur, veluti ad sicro ipso chrismate purgationis iudicium. Synodus Mogunt. can. 27. ibi: *Nam criminosos eadem chrismate unctos, aut potatos, nequaquam illo examine* depre-*

deprehendi posse à multis putabatur. Pœnit Romano. tit. 6. cap. 6. Burchardus lib. 19. Decreti. cap. 287. ibi: *Bibisti Chryisma ad subvertendum Dei iudicium.* Concil. Tribur. can. 4. apud Carnot. p. 11. Decreti. cap. 51. Synodus Turon. can. 20. & lib. 3. Capitul. Caroli. cap. 55. ibi: *Si presbyter chryisma dederit, ab Episcopo degradetur. & postmodum à iudice manum perdat, si propter iudicium subvertendum hoc fecerit.* Notarunt Novartus lib. 5. schedias. cap. 29. Lindembrog. in gloss. legum antiq. verbo *Chryisma.* Etiam temerario ausu ab impiis hominibus aliquando Eucharistiam subreptam fuisse tradit S. Chryostomus epist. ab Innocent. I. quam allegat Nicephorus Calixtus lib. 13. hist. cap. 19. & refertur in cap. significasti, el 2. de homicid. & ad maleficia, & amatoria, ut in cap. 3. de penit. & remiss. in 2. collect. ibi: *De muliere, que ut nobis significasti, cupiens viri sui ampliore amorem sibi acquirere, suscepto corpore Christi, & in ore retento, cum viro osculum porrexit, & ipsum trajicere cum voluit, non potuit; sed postea versus est in carnem, cum tangeret iuxta dentes molares, & caro succrevit, & adhuc est in ore.* Fraternalitatem non possumus sanis dare consilium, nisi quod eam inducas, & compellat, ut tanta per condignam penitentiam, & bona opera satagat expiare delicta. Nempe credimus, quod si verè contrita fuerit, & penitentiam egerit condignam, & in pro ipsa ad eum oraveris, corpus Domini trajicere poterit, divinà gratiâ suffragante. Horrèna sunt quæ in hac parte referunt M. Delrius lib. 3. disquisit. mag. part. 1. quaest. 3. sect. 1. Bouguetius lib. de sortariis, cap. 60. Petrus Mamonius in flagello malefic. cap. 2. in fine. Barthol. Spina apolog. 3. de Lamiis, cap. 1. Theophil. Raynaud. tom. 6. tr. de Eucharist. cap. 6. num. 23. Unde ita diligenter PP. Concilii Lateran. in præfenti cavent, ut fideliter sub clavi custodiatur, ne possit temeraria manus extendi ad Eucharistiam, vel Chryisma. Ea autem verba, quæ sequuntur in præfenti rubrica, & aliorum sacramentorum, accipienda sunt improprie, & in lata acceptione pro oleo Extremæ Unctionis, & rebus, quæ sacramentorum usus deputatae sunt, de quibus in cap. 2. Chryisma enim, oleum, & similia, sacramenta non sunt, cum non perficiant, nec dentur in permanendo; sed tantum sacramentalia.

3. (c) *Tribus mensibus.* In Pœnit. Romano, tit. 5. cap. 11. de illis, qui non bene custodiunt corpus & sanguinem Domini, ita cavetur: *Qui non bene custodierint sacrificium, & missæ, vel aliquod aliud immundam animal comederit illud, 40. dies peniteant. Qui autem perdidit illud in Ecclesia, aut pars ejus ceciderit, & non inventa fuerit, 30. dies peniteat. Perfundens aliquid super altare de calice, quando offert, sex dies peniteat, aut si abundantius, septem dies peniteat.* Refertur in cap. qui non bene, de consecrat. dist. 2. Faciunt textus in cap. si quis per ebrietatem, cap. si quis per negligentiam, eadem dist. 2.

COMMENTARIUM.

4. **E**X hoc canone Concilii Later. sequens communiter deducitur assertio: *Eucharistia, & chryisma debent fideliter sub clavi custodiri, & contra facientes graviter sunt puniendi.* Probant textus in cap. tribus, de consecr. dist. 2. cap. officium, de offic. Archiepiscopi. Concil. Turon. 2. can. 3. ibi:

Corpus Domini in altari, non imaginario ordine, sed sub crucis titulo componatur. Et can. 4. ibi: Ut omnis presbyter habeat pyxidem, aut vas tanto Sacramento dignum, ubi corpus Dominicum diligenter recondatur ad viaticum recedentibus à saculo, quæ sacra oblatio tantum intincta debet esse in sanguine Christi, ut veraciter presbyter possit dicere infirmo: Corpus, & sanguis Domini proficiat tibi, &c. semperque sit super altare observata, propter viros, & nefarios homines: & de septimo, in septimum diem semper mutetur, id est, illa à presbytero sumatur, & alia, quæ eodem die consecrata est, in locum ejus subrogetur, ne forte diutius reservata, munda (quod absit) fiat. Vvornat. can. 5. ibi: Ut presbyter semper Eucharistiam habeat paratam, ut quando quis infirmatus fuerit, aut parvulus infirmus fuerit, statim eum communique, ne sine communi moriatur. Bituric. cap. 2. ibi: Quia corpus Domini per Ecclesias parochianas dicebatur nimia vetustate neglectum, statuerunt Episcopi in eodem Concilio, ut corpus Domini non plus servetur, quam à Dominica in alteram. Turon. 1. can. 20. Presbyteris injungendum est, ne sacrum chryisma foras conclave dimittant, ut à quolibet attingi possit. Mer. n. can. 3. Communi decreto statutum est, & hoc interdicitum à sancta Synodo nimum latum est, ut cuncti presbyteri libros, & sacerdotalia vestimenta suo Episcopo in proxima Synodo ostendant, & ut chryisma suum sub sigillo, & sera semper custodiant. Oxoniense can. 16. Provideant Archiepiscopi, quod diligenter juxta formam Concilii generalis, Eucharistia, Chryisma, & Oleum sanctum salva sub clavis recondatur. Colonienf. 3. p. 7. cap. 16. Augustense can. 18. ibi: Hostia vitalis pro infirmorum viatico in loco mundo, ac honorato, accenso ad eum perpetuo lumine servetur. Trident. sess. 13. ibi: Consuetudo asseruatur in sacrario sanctam Eucharistiam adeo antiqua est, ut eam seculum etiam Nicani Concilii agnovit. Heraldus Episcopus Turon. in suis Capitul. can. 56. Ut presbyteri Chryisma, Oleum, & Eucharistiam semper habeant, ut parati inveniantur. Concil. Ravennat. 2. tempore Clementis V. rubric. 7. Statuimus quod Eucharistia, Viaticum, sive Corpus Christi, Chryisma, Oleum sanctum, & Oleum infirmorum sic devotè, iudè, & secretè custodiantur, & reponantur in locis, aut sacristiis ad hoc deputatis, & aptis, quod ad ea non possit manus nefaria accedere, seu sacrilega, & maxime mulierum. Salceburg. temporibus Martini V. cap. 28. Statuimus, ut in cunctis Ecclesiis Baptismus, Chryisma, Oleum, & Eucharistia sub fideli custodia, clavis adhibitis, asserventur, ne possint ad illa manus temerariae extendi. Illustrant ultra congestos à Barbosa, & Grano in præfenti, Crepæti in summa, verbo Eucharistia asseruato. Cirronius in parat. ad hunc titulum, & in notis ad textum de celebrat. Missar. Barbosa de potest. Episcop. alleg. 22. Baronius anno 57. Majoris dioc. anicul. fol. 265. Lantdmeter, lib. 2. de veteri mon. cap. 75. Buleng. adversus Casaub. diatrib. 3. cap. 38. Henao de Eucharist. discur. 16. Bellarm. tom. 1. contr. lib. 2. de Eccles. cap. 3. Saufay in Panopl. Sacera. p. 1. lib. 9. cap. 4. Fagunder in lib. 1. in 3. Decal. præcept. cap. 1. Novarinus lib. 5. de Anno, cap. 130. Anton. August. in epit. jur. Pontif. lib. 23. tit. 5. & lib. 24. tit. 6. Grethferus lib. 2. de cruce, cap. 33. Turrianus pro epist. Pontif. lib. 4. cap. 19. Rosvceidus in notis ad epist. 12. D. Paulini, pag. 147. Corjolanus in not. ad can. 3. Concilii Turon. 2.

Joan.

Joan. Dartis *in tract. de Eucharist. cap. 18 per tot. Vicecomes lib. 1. de Missa ritibus, cap. 24. Conradus Kling. lib. 4. disp. cap. 20.*

4.
Traditur
ratio dubi-
tandi.

Verum pro dubitandi ratione in presentem assertionem ita insurgo, & intendam probare, ritum servandi Eucharistiam in presenti titulo commendatum, alienum esse à facto Domini nostri, & à disciplina Ecclesiastica. Quoad factum Domini nostri ita profert Origenes, seu Cyrillus in cap. 7. *Levit. homil. 5. Dominus panem, quem discipulis dabat, non distulit, nec differri iussit in crastinum.* Ergo si Dominus instituit tantum Eucharistiam, ut sumeretur statim, non verò aservaretur, non rectè ab Ecclesiâ Patribus jubetur custodiri. Quoad disciplinam Ecclesiasticam antiquam constat, jam ab Ecclesiâ eunabulis Eucharistiam non aservari, sed peracto Missæ sacrificio consumi. Unde D. Clemens in *epist. 2.* jubet, ut tot ponantur in altari holocausta, quod populo sufficere posse videantur: si quid autem superfit post communionem, non servetur in crastinum. Immo Isichius *lib. 2. in Levit. cap. 8.* refert morem Ecclesiæ fuisse comburendi id, quod superfit ex sacramento Eucharistiæ. Circa quem auctorem illud notavit Claudius Espenceus *lib. 2. de adorat. Eucharist. cap. 10.* quod si is fuerit Isichius, siue Elytius, Presbyter Hierosolymitanus, & monachus, Gregorii Nazianzeni discipulus; siue Elychius Augustino contemporaneus, & Salonitanus Episcopus; siue Ilytius Gregorii Magni synchronos, Episcopus Hierosolym. & scriptor Latinus, ignorare non potuit vel ille, quid de huiusmodi reliquiarum, tum aservatione, tum etiam cultu suus Præceptor fenserit, neque quid antecessores observaverint, et si postea in Ecclesiâ Hierosolym. id usitatum non fuisse referat Hubertus Cardinalis in *lib. contra Græcorum calumnias*, quem refert P. Henao *tom. 3. disputat. 29. sect. 26.* In Ecclesiâ etiam Constantinop. cum plusculum de particulis Eucharistiæ reliquum esset, sacerdotes, pueros, Innocentes, ex eis, qui ad scholas, & ludum literarium ibant, accerlebant, eisque jejunis reliquias, quæ superfuissent, dabant absumendas. Quem quidem ritum confirmat vetus miraculum, quod referunt Niceph. Calixtus *lib. 4. cap. 86.* Evagrius *lib. 4. Eccles. hist. cap. 36.* his verbis: *Cum puer admodum essem, & maxime à prima ætate in sacris edibus versari studio haberem, contigit tale quiddam delectus puer quoque viri religione Judæi, vitro conficiendo vitam tolerantis, aggregatus est. Puer is ibi diutius ultra solitam horam moratus, domum venit, & causam tardioris reditus, parentibus diligentibus eam inquirentibus, quod scilicet cum aliis pueris in ade sacra divinas partes edisset, renunciarit: pater re novè audita, furore percitus, fornacem, ubi vitrum conformabat, succendit, & puerum arreptum in eam, præactâ flammâ suffocata, candentem coniecit. Porro mater ubi puerum diutius non comparentem quævisisset, & non invenisset, urbem omnem circumvit, perquam acerbè plorans, atque lugens: & die tertio ad officinam mariti consistens, ingenti planctu seipsam lamians, prolixiusque ingemiscens, filium vocavit, atque ille maternâ voce agnita, responsum è furno dedit: tunc mater hostio furni fracto, cum miraculo maximo in medius prunis puerum stantem vidit, ita proterius incolumen, ut nec capillum quidem flamma leserat:*

*Et ubi causam incolumitatis quævisit, mulierem quandam illustrem, purpurâ amictam solâ frequentius ad eum venisse, aquam sibi infudisse, & flammam ei appropinquantem extinxisse, cibum etiam cum esurisset, præbuisse, dixit. Hæc postquam Justinianus cognovit, puerum cum matre divino regenerationis lavacro adhibuit, Deoque dicavit. Patrem, qui Christianorum sacra suscipere non sustinuit, veluti parricidam, in surum arborum, proinde atque in crucem egit. Hoc etiam miraculum referunt Greg. Turon. de gloria Martyrum *lib. 1. cap. 10.* Sigebertus Gemblacensis ad annum Domini 552. Odo Cancel. Parisien. *serm. in Dominic. 25. post Trinit.* nisi referamus eam consumptionem ad reliquias Eucharistiæ jam servatas, de quibus in Concilio Maticon. *2. can. 6.* ita cavetur: *Quæcumque reliquias sacrificiorum post peractam Missam in sacro superfederint, quartâ, vel sextâ feriâ unctentes ab illo, cuius interest, ad Ecclesiâ adducantur, & indico eis jejuniis, eandem reliquias conspersis vino suscipiant.* Referunt Espenceus *lib. 2. de Eucharist. cap. 10.* Raynaud. de Agnoceis, *cap. 14. dubit. 1. P.* Henao *tom. 3. de sacrific. Missæ, disp. 29. sect. 26.* Tandem augeatur hæc dubitandi ratio ex canone 3. Concilii Cæsaraug. ibi: *Eucharistiæ gratiam si quis probatur acceptam in Ecclesiâ non sumpsisse, anathema sit in perpetuum.* Concilium Tolet. *1. can. 14.* ibi: *Si quis autem acceptam à sacerdote Eucharistiæ non sumpsisset, velut sacrilegus propellatur.* Ergo quia non licet Eucharistiæ servare, sed statim dum consecratur, consumi debet.*

Qua dubitandi ratione minimè obstante, vera est præsens assertio, per cuius expositionem sciendum est, Calvinum, Petrum Martyrem, & Illyricum, censuisse tunc solum panem & vinum esse sacramentum, dum comeditur, & bibit; sicut aqua baptismi tunc solum continet sacramentum, dum corpus abluit. Unde negant, servandam esse Eucharistiæ, quasi hoc sacramentum non sit respermanens: quos doctè refellit Bellarminus *lib. 4. de Eucharist. cap. 1.* præcipuè ex veteri usu servandi Eucharistiæ, quem ut probemus, supponimus à primis Ecclesiæ sæculis moris fuisse Eucharistiæ in sacro servare, ut faciliè deducitur ex D. Clemente *lib. 8. constitut. cap. 13.* in alia editione *cap. 20.* ubi jubet, peractâ communionem, quod superfit de corpore Domini, reponi Diaconis cum debita reverentia in pastophorio. Quid autem sit pastophorium, explicat D. Hieronymus in *comment. super Isaiam, cap. 22.* ubi ait, pastophorium significare tabernaculum, seu thalamum, ubi templi Præpositus habitat: & idem Sanctus in *epist. ad Rusticum*, laudat sanctum Exuperium Tholosæ Episcopum, eo quod ob inopiam voluntariam cogretur Christi corpus in canistro servare. Et in Concilio Turon. celebrato anno Domini 570. ut vult Binius in *ejus notis*, seu 567. ut probat Sirmundus *cap. 3.* cavetur, ut corpus Domini in altari non imaginario ordine, sed sub crucis titulo componatur. Pro cuius canonis intellectu prænotandum est, Eucharistiæ olim plectunque in altari recondi in columbis aureis, vel argenteis super altari appensis: cuius ritus vetustissimum monumentum extat in vita S. Basilii ab Amphilochio Iconi scripta, ubi refertur, Sanctum Missam celebrasse, & panem in ea consecratum in

tres partes divisisse; quarum unam cum timore communicavit, alteram columbæ aureæ super altare pendenti imposuit. De his columbis, & earum in Ecclesiis usu extat sequens testimonium in 5. Synodo, *act. 1.* Quærentur clerici, & monachi Antiocheni contra Severum ejus urbis non jam pastorem, sed lupum: *Nec sanctis ille pepercit altaribus, nec sacris vasis, ea constans, & suis similibus erogans. Præsumptum est & hoc ab eodem, & Beatissimi, nam columbas aureas, & argenteas in formam Spiritus sancti super divina lavacra, & altaria appensas, unâ cum aliis sibi appropriavit.* Relegit hanc quærimoniam in 2. Synodo Nicæna, *act. 5.* Antonius Monachus, ut refert Claudius Espenceus *lib. 2. de ador. Eucharist. lib. 5.* & plura de his columbis adducunt Rosweidus in *not. ad epist. 12. D. Paulini. Saufay in Panopl. Sacerd. lib. 9. cap. 4.* Novarinus in *agno Eucharist. lib. 5. cap. 55.* Baronius *anno 57. num. 152.* Item in turriculis, seu turribus pretiosis Eucharistia reponebatur, de quibus Gregorius Turon. *de gloria Martyrum. cap. 86.* Tempus ad offerendum sacrificium advenit, acceptaque turris Diaconus, in qua ministerium Domini corporis habebatur, &c. S. Remigius in suo testamento apud Flodoardum *lib. 5. hist. Rhem. ibi: Illud quoque vas aureum decem libraram, quod mihi sepememoratus Dominus Clodoveus Rex donare dignatus est, tibi hæredes mea Ecclesie supra memorata (Rhemenis scilicet) jubeo turriculam & imaginatum calicem fabricari.* Ubi licet aliqui legant, thuribulum, tamen legendum esse turriculam, post Brissonium probat Saufay *d. cap. 4.* Facit idem Flodoardus *lib. 2. cap. 6.* dum de Laudone Archiep. scribit: *Turrim quoque auream, quam ad votum suum fabricari fecerat, super altare posuit S. Maria Rhemensis Ecclesie, & patenas tres.* Postea cepit servari corpus Domini in pyxide, ut hodie custoditur, quæ debet esse benedicta, ut latè probat Henao de *Eucharistia d. disput. 16.* Patres ergo Concilii Turon. *in d. can. 3.* docent, ut sacrosancta Eucharistia non in eodem cum reliquis imaginibus loco, in altari ponatur; sed in peculiari, nempe sub cruce Domini: ut enim ipsa Domini crux in præcipuo altaris loco statuebatur tanquam omnium imaginum præcipua, ita par erat, ut ipsa etiam sacratissima Eucharistia præcipuum locum obtineret, sub ipsa videlicet cruce: docuerunt Corjolanus in *notis ipsius canonis. Grethserus de cruce lib. 2. cap. 33.* Landmeter, *lib. 2. de veter. cleric. cap. 75.* Saufay ubi proxime, Vinus, & Sirmundus ubi supra. Et non probabiliter conjectatur Binus in *notis ad ipsum canonem 3.* Felicem Episcopum Bituric. qui in illo Concilio subscripsit, ad sacratissimam Eucharistiam servandam curam fieri instar turris vas aureum. Perelegans illud, quod Venant. Fortunat., celebravit, & descripsit subsequenti epigrammate ad Felicem Bituricens. in turrim ejus:

Quam bene juncta decent sacrari ut corporis Agni,

Ingens margaritum ac aurea dona ferant:

Cedant chrysolitis Salomonis vasa metallis,

Ista placere magis ars facit, atq. fides:

Quæ data, Christe tibi Felicis munere, si essent,

Qualia tunc tribuit de grege Pastor oves.

Et cujus tu corda vides, pietate coequas,

Par vide merito qui dedit era duo.

Commendatur etiam à Sancto Hieron. *epist. 4. S. Exuper. Tolosan. Archiep. qui tempore exund. D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III, Pars II.*

dantium barbarorum, ne istiusmodi vasa sacra illorum rapina cederent, ipsa in usum pauperum conflarat, canistro vimineo, & vitreo calice corpus Domini portans. Etiam non nisi de asservata in Ecclesia Eucharistia accipi potest illud execrandum scelus Donatistarum, quod ab Optato Milevit. breviter describitur his verbis: *Iusserunt Eucharistiam canibus fundi, non sine signo divini judicii; nam iidem canes accensi rabie ipsos dominos suos quasi larvae sancti corporis reos, dente vindice, tanquam innotos, & inimicos lanaverunt.* Illustrat Novarinus in *agno Eucharist. lib. 5. cap. 55.* Nec solum sub specie panis, verum etiam sub speciebus vini aliquando servatam fuisse in Ecclesia Eucharistiam patet ex epistola D. Chrysostomi ad Innoc. I. Papam, ubi ait: *Ingressis militibus in sacrarium, ubi sacra erant reposita, sanctissimum Christi sanguinem in militum vestes effusum fuisse.* Quia tunc forsitan adhuc laici communicabant sub utraque specie: quem morem ita communicandi referunt, atque moem hodiernum defendunt Joan. Ragufinus in perdocta oratione habita in Concilio Basiliensi, Suarez adversus Regem Angliæ, *lib. 2. cap. 5.* Bosquetus ad Innocent. III. *lib. 1. epist. 149.* Espenceus de *adorat. Euchar. lib. 2. cap. 13.* Pamelius in *notis ad D. Cyprianum epist. 63.* Baronius *anno 570.* Massana ad *D. Hieronymum verbo Eucharistia*, Manrique *tom. 1. annal. Cisterc. anno 119. cap. 3.* Wadingus ad *epist. 15. D. Franc. num. 7.* Sed tum ob periculum effusionis, tum ob facilitatem corruptionis, Eucharistia tantum sub specie panis servari cepit: & ægrotis Eucharistia sub specie tantum panis ministrabatur, ut constat ex vita S. Ambrosii à Paulino scripta, ex vita S. Basilii scripta ab Amphiloquio, ex Dionysio Episcopo Alexand. apud Eusebium *lib. 6. hist. cap. 36.* Aliqui Sacerdotes panem sanguine Domini intinctum custodiebant, juxta canonem 9. Concilii Rhemensis, supra relatum; alii panem intinctum in sanguinem Domini servabant; quam intentionem, ut abusivam, & Apostolicis constitutionibus contrariam damnavit Jul. I. in *epist. ad Episcop. per Ægyptum missa*, & Concil. Brachar. *3. can. 1.* apud Gratianum in *cap. cum omne, de consec. dist. 2.*

Similem etiam abulum improbatum lego in *can. 28. Conc. Clarom.* sub Urbano II. his verbis: *Ne quis de altari commiscet, nisi corpus separatim, & sanguinem similiter non sumat, nisi per necessitatem, & per cautelam.* In cujus notis Binus ex Baronio notat, in eo canone damnari hæresim Berengarianam in eo capite, quo docebat, satis esse per unam speciem Eucharistia impleri figuram. Verum hæc interpretatio merito refellitur ab erudito Petr. Marcha in *not. ad dist. can. 28.* quia inter Berengarii hæreses similis non reperitur: quare vera ipsius canonis explicatio petenda est ex abusu illius sæculi, in quo quidam clerici fidelibus laicis Eucharistiam sanguine Domini intinctam porrigere non dubitabant, ut testis est auctor Micrologi, qui ante Greg. VI. tempora scripsit, *c. 26.* ibi: *Non est authenticum, quod quidam corpus Domini intingunt, & intinctum pro complemento communionis populo distribuunt, nam Ordo Romanus contradicat.* Quæ forma non tantum contraria erat ordini Romano, verum & Christi institutioni, qui corpus seorsim à sanguine commendaverat, ut notatur in Conc. Bracharen. *3. anno 678.* quod similem corruptelam damnavit in *can. 1.* unde sumptum est quod Julii epistolæ ad Ægyptios in

Kk kk

colle-

quieti cadaverum fidelium consuleretur, & dæmones ab ipsis sepulchris fugerentur. Nam cum primis Ecclesie saculis, dum extra Ecclesiam corpora defunctorum sepeliebantur, facile à spiritibus immundis vexarentur, in usu esse cepit, ut Eucharistia ori defuncti, aut supra pectus apponderetur, ut ita in pace quiesceret, nec à dæmone vexaretur, ut contigit in casu supra relato ex D. Gregorio, & aliis relatis à Franc. Georgio *lib. 2. problem. sect. 2. problem. 79. & 80.* Postea tamen cum sepultura fidelibus defunctis intra Ecclesiam permitteretur, & ritus superstitionis Gentilium penitus inolevisset, prohibuerunt Ecclesie PP. amplius Eucharistiam mortuis dare in Concilio Aléssiod. *can. 12. ibi: Non liceat mortuis, nec Eucharistiam, nec osculum tradi, nec velo, aut pallis corpora eorum obvolv.* Concil. Carthag. *3. can. 6. Item placuit, ut corporibus defunctorum Eucharistia non detur, dictam est enim à Domino: Accipite, & manducate; mortui autem accipere non possunt, nec manducare.* Sexta Synodus in Trul. *can. 63. ibi: Nemo cadaveribus mortuorum Eucharistiam imperatur.* Concil. Hipponense *can. 5.* quod refert Crespetus in *summa verbo Eucharistia non danda mortuis.* Nec audiendus est Albaspinus *lib. 1. observ. cap. 9.* qui causam datæ mortuis Eucharistie eam proponit, quia videlicet ipsi cum fideles essent, excessissent ex hac vita sine communione Ecclesiastica; & ita illis defunctis porrigi Eucharistiam: quem refellit Theoph. *tom. 15. in Her. 2. p. sect. 1. punct. 16.* Deinde aservabatur Eucharistia ut daretur peregrè proficentibus; & ita Satyrus D. Ambrosii frater in magna tempestate Eucharistiam è collo suspendit ipsi datam ab initiatis, qui erant in navi, à quibus eam poposcit, ut pater ex eodem D. Ambrosio *de obitu ipsius Satyri, cap. 7.* & Beda in *Martyrol. die 15. Augusti*, refert Iharficius Martyrem cum deferret eum Eucharistiam, & incidisset in Gentiles, maluisse sibi vitam eripi, quam Eucharistiam, quæ è manibus Gentilium evolavit. Illustrat Espenceus *lib. 2. de adorat. cap. 7.* Deinde aservabatur Eucharistia pro illis diebus, in quibus non sacrificabatur, veluti Quadragesima tempore, excepto Sabbato, & Dominica, & sacro Annunciationis die, in quibus fiebat sacrificium præsanctificatum: quare Eucharistia illa vocabatur præsanctificatorum, ut patet ex *can. 52. 6. Synod.* ubi notavit Balsam. Et de his sacrificiis præsanctificatis agunt Menardus in *notis ad Sacram. D. Gregoris, fol. 75.* Turrinus *pro canonibus 6. Synodi, fol. 69.* Filesc. *de Quadrag. cap. 13.* Vicecomes *volum. 2. de ritibus Missæ, lib. 2. cap. 9.* Rursus aservabatur Eucharistia, ut Presbyteri, & Diaconi per 40. dies à die suæ ordinationis ex ea communicarent, ut referunt Fulbertus Carnot. *epist. ad Finardum, ibi: Hostiam Sacerdos recens ab Episcopo promotus de manu ordinatoris susceperat quotidianu usu ad quadragesimum usque diem minutatim consumebat.* Albinus Flaccus *de divin. offic. ut. qualiter Episcopus ordinetur in Curia, ibi: Ad communicandum verò Pontifex porrigit ei formatum, atque sacram oblationem, quam accipiens communicat super altare; cetera verò reservat sibi usque ad dies quadragesima. Postmodum ex præcepto Apostoli communicat omnem populum.* Ilustrat, & mysticas rationes hujus ritus refert Hallier. *de sacris elect. cap. 9. artic. 2. §. 3.* Tandem olim, & hodie aservatur Eucharistia, ut ostendatur in processione, D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

quæ etiam ante Urbanum IV. in plerisque Ecclesiis in usu erat, ut constat ex Concilio Brach. *can. 5.* & aliis relatis ab Anton. August. *lib. 4. epu. tit. 6.* Menardus *ad Sacram. D. Gregoris, fol. 184.* Espenceus *de adorat. Eucharist. lib. 2. cap. 4.* licet festum peculiarem corporis Christi ipse Urbanus instituisse prope annum 1261. in *Clem. unic. dereliquis, & venerat.* ut referunt plura de ea festivitate adducentes Sherlogus *tom. 3. in Camp. vestig. 305. cap. 7. sect. unic. num. 59.* Spondanus in *continuat. Baronii anno 1264. & 1311.* Suarez *tom. 1. dereligi. lib. 1. de diebus festis.* Herrera *de orig. divin. offic. lib. 2. cap. 8.*

Quibus ita animadvertis ratio præsentis affectionis facile percipitur; nam cum conficit, tot Traditur ob causas olim, & hodie Eucharistiam debere in ratio decedendi. Ecclesiis parochialibus aservari, similiterque christiana esse custodiendum, ut sacramentum Confirmationis ministrari possit, & nonnunquam homines ausu temerario tam Eucharistiam, quam christina surripuerint ad nefaria, & horribilia opera, ut supra in notis probavi; ideo tam diligenter PP. Concilii Laterani in præsentem cavent, & statuant, ut Sacerdos sub clavi, & fidei custodia christina, & Eucharistiam habeat, ne aliquis ad nefaria illis abuti possit; & si negligenter ea custodierit, pro modo culpæ puniatur suspensione, aut depositione. Fuit etiam injunctum ipsis presbyteris, ut frequenter hoc sacramentum renovare curarent octavo saltem die, in *c. presbyter, de consecr. dist. 2.* & ab Odone Cancellario Parisiensi *can. 21.* ubi rationem reddit, *ne vetustate aliqui ad indevotionem moveri valeant, aut errorem.* Ab Huberto Cantuar. Archiep. in suis Decretis, apud Rogerium & Hoveden. in *Joanne Rege, ibi: Renovetur hostia ipsa singulis diebus Dominicis.* Quare tempore interdicti, & in Ecclesia specialiter interdicta celebrari potest sacrificium Missæ ex hac causa, ut renovetur Eucharistia, *cap. permittimus, de sent. excom. lib. 6.*

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta ex facto Domini relato ab Origine, seu Cyrillo, Dissolvi- tur ambi- tandi ratio. nam verum est, Dominum nostrum non jussisse Eucharistiam à se consecratam differri in crastinum; sed non inde rectè inferitur, non debuisse postea Eucharistiam aservari; multa enim Dominus per se non jussit, quæ postea per Apostolos disposuit, etiam circa sacramentum Eucharistie, ut sanctus Augustinus testatur *epist. 118.* nec Origenes hoc agebat, ut probaret, non posse Eucharistiam conservari; sed cum docere vellet, placere Deo sacrificium laudis recens, & novum ac spirituale, non vetus, usus est exemplo Domini, qui Eucharistiam à se consecratam continuo manducari jussit, ut exponit Bellarminus *lib. 4. de Eucharist. cap. 5.* Accedit, nam in his hominibus Origenis, & Cyrilli, Rufinus qui eas verit, plura adjecit, & sustulit, ut ipse testatur, & tradit Espenceus *lib. 2. de adorat. Eucharist. cap. 9.* Immo ipse Cyrillus Alexandrinus redarguit hunc primum emergentem errorem illorum, qui putabant Eucharistiam in sequentem diem non esse servandam; nam ad Colofyrium Episcopum Arfontem scribens, sic ait: Porro alios etiam esse audio, qui mysticam benedictionem nihil ad satisfactionem proficere dicant, si quid ex ea fiat reliquum in alium diem: infantunt verò, qui hæc asserunt; nec enim alteratur Christus, nec sanctum ejus corpus immutatur, sed benedictionis vis, & facultas, & vivificans gratia perpetuo

petuō in ipso existit. Nec obstat auctoritas D. Clementis; nam verum est, olim nonnunquam Eucharistia reliquias servari, nonnunquam custodiri prohiberi; cum enim propter sava Gentilium persecutiones fideles clam in cæmeteriis, & locis occultis convenirent ad Missæ sacrificium celebrandum, & in eo communicandum, non poterat publicè exponi, & assertari sacra Eucharistia, ne Christiana Religio inimici etiam eam apprehenderent, & conculerent: quare illis persecutionum temporibus, pace adhuc Ecclesiæ non datâ, congruentius PP. existimant, ut reliquias Eucharistia, quæ supererant, potius in sanctibus jejuni traderentur, aut ignis purissimo elemento absumerentur, ne illis irritio, aut irreverentiâ per Gentiles fieret, præcipue cum nulla injuria sacramento ex simili consumptione irrogaretur, cum ignis operatio ad specierum modò exterinarum absumptionem, non verò ad rerum interiorum, hoc est corporis, & sanguinis Domini læsionem tenderet: nam & Pius Pontifex relatus in *cap. super negligentiam de consecr. dist. 2. ca. super quæ aliquid Domini vel de sanguine stillasset, vel de corpore cecidisset, igne iussit exuri, & cineres intus altare recondi; cuius etiam nunc decreto, si quo casu ex sacramento reliquum sit, quod fumini non possit, utimur. D. Thom. 3. p. 2. q. 83. artic. 6. ad 7. Nec obstat textus in d. can. 3. Concilii Cæsaraug. pro cuius solutione sciendum est, primis Ecclesiæ sæculis, quia frequentioribus persecutionibus prohibebantur fideles in Ecclesiis, aut cæmeteriis ad communicandum convenire, permittum illis fuisse Eucharistiam secum in domum deferre, ut quotidie sumerent corpus Domini, & ut ait D. Cyprianus *epist. 56. considerantes se quotidie sanguinem Christi sumere, & ipsi pro Christo sanguinem effunderent, & ita concessum fuit, ut cum in Ecclesia, aut aliis locis abditis sacrificium Missæ offerretur, fideles, qui ad eam conveniebant, non tantum ibi communicarent, verum & particulas ex Eucharistia consecrata à Sacerdote acceptas domum ferendas sumerent; quas reverenter asservatas singulis diebus summo mane jejuni communicarent: quò respexit Tertul. ad uxorem *cap. 5. dum ait: Non sciet maritus, quid ante omne cibum gustet; & si sciverit, panem non illum credit esse, qui dicitur. Cuius moris meminerunt Clemens Alex. lib. 1. Strom. Basiliius in *epist. ad Cæsar. Patric. quæ habetur tom. 6. Biblioth. SS. PP. ibi: Alexandria autem, & in Ægypto unusquisque ex laicis, qui illis degunt, maximâ ex parte communionem habet domi sua. D. Gregorius lib. 3. dialog. cap. 36. D. Hieronymus *epist. 50. Iustian. novel. 123. §. in omnibus, & alii congeſti ab Espenceo de adorat. Eucharist. lib. 2. cap. 4. Basiliius Legion. q. 2. scholast. cap. 3. Landmeter. d. cap. 75. qui mos cyanuit propter fraudes impiorum, & hæreticorum, qui ne detegerentur in Ecclesiis non communicasse, sacrum Domini corpus secum auferentes, polluebant, & prophanabant: contra quos cautum fuit in Concilio Tolet. 1. can. 14. & Cæsaraugust. 2. can. 3. ut qui Eucharistiam acceptam in Ecclesia non consumpsisset, anathema in perpetuum esset: quem doctè exponunt P. Henao tom. 3. de sacrif. Missæ, *disp. 29. sect. 27. Cabassutius in notis Concilior. ibi: & mirus casus hostiæ à quadam muliere in archa inclusa refertur in cap. ple-******

nè 30. de decimis, in 1. collect. his verbis: Plene nobis innotuit ex ruarum continentia litterarum quod cum hostia quadam sacrata in archa cuiusdam mulieris parochiana ruc conclusa fuisset, virtute Domini faciente, pars ferè media in corpus Christi manifestè conversæst, ita ut caro videretur, &c.

Sed antequam manum à tabula suspendamus, exponendus est difficilis textus in can. 9. Concilii Nannet. in illis verbis: *De oblationibus, quæ offeruntur à populo, & consecrationibus superant, vel de panibus, quos offerunt fideles ad Ecclesiam, vel de certè de suis, presbyter convenienter partes incisas habeat in vase nitido, & convenienter, ut post Missarum solennia, qui communicare non fuerint rati, eulogias omni die Dominico, & in diebus festis exinde accipiant: & illa, unde eulogias presbyter daturus est, ante in hac verba benedicat, &c.* Quem canonem citant Burchardus lib. 5. Decret. cap. 27. Ivo Carnot. p. 2. Decreti, cap. 37. ex Decretis Pii Pontificis cap. 4. In eo illud facile non est, an agatur de Eucharistia, vel de pane benedicto à presbytero; siquidem de Eucharistia, ad quid iubetur, ut quod superfit, per parochias dividatur, & mittatur? siquidem ex supra traditis servari potius debebat in Ecclesia. Pro cuius canonis expositione sciendum est, apud antiquos genus quoddam fuisse communionis per eulogias, ideo institutum, ut absentibus mitteretur pars aliqua, & societas esset cum Episcopo, & cæte is fidelibus, qui in civitate morarentur; nam cum per vicos & pagos sparsi, & diffusi ex eadem non possent sumere communionem, cuperantque semper unionis Christianæ speciem quam possent maximam, retinere, diebus festis ex matrice per parochias benedictus panis mittebatur, ex cuius perceptione communionem adesse inter omnes fideles ejusdem diocesis intelligeretur: quod introductum fuisse à Melchiae refert Baronius anno Christi 313. num. 52. De his eulogiis in can. 14. Concilii Laodic. ita cavetur: *Sanctas oblationes ad vicem eulogiarum per festivitatem per scholam ad alias parochias minime transmitti oportere. Quod ideo cautum fuit, quia ea die omnis populus non ex eulogiis, sed Eucharistia communicare debebat. Et in can. 32. ita legitur: Quod non oporteat hereticorum eulogias accipere. Quia videlicet cum eis non dabatur communio, unde Episcopus excommunicatus eulogias dare non poterat, ut videre est apud Gregorium Turon. lib. 8. histor. cap. 10. panis hic fermentatus erat ut probavi in cap. final. de celebrat. Missar. & à presbytero post Missam benedicebatur. Concil. Matifcon. can. 50. ibi: Cautum est, nisi à Missa à presbytero oblationes accipere. Gregorius Turon. lib. 5. histor. Franc. cap. 14. ibi: Post Missam autem petiit, ut ei eulogias dare deberemus. Plura de hoc pane benedicto congeſti P. Henao tom. 3. de sacrif. Missæ, *disp. 28. sect. 54. De his Eulogiis non verò de Eucharistia consecrata accipientibus est dictus canon: 9. Concilii Nannet. & de his eulogiis plura adduxerunt Albaspinus lib. 1. observ. cap. 8. Haæpthenus in vita S. Benedicti cap. 8. in princip. & tom. 2. disquisit. monast. lib. 4. tract. 7. disquisit. 4. Bignonius ad Marculfum lib. 2. cap. 42. Lindembrog. in glossar. legum antiq. verbo Eulogia, Buleng. ad Calaub. diatrib. 3. cap. 33. fol. 172. Filelacus de orig. paræc. cap. ult. fol. 644. Balsamon. & Justelus in d. can. 32. Concilii Laodic. Oralora de regul. ex panis. excus. 5.**